

Polgári ünnepek

Két este a Zeneakadémián

Prófétánk, Liszt Ferenc újra diadalmasan ülhet a Királyi Zeneakadémia homlokzatán. Életünk nagy ajándéka, hogy hívására ismét trónja elé léphetünk. De sokan rekedtek kívül immár örökre a kényszerű szünet miatt az ismerős vagy baráti arcok közül. Zenében furdetett, megtisztult tekintetüket hiába keressük az előcsarnoki aranyozatok és eozinmáz csillogása fölött. A bejárati lépcsők előtt – zenészeivel egybeforrva – Solti György, az akadémia nagy tanítványa köszönti a megújult alma matert.

Hatvan éven át hány magyar csodát élhettem át e falak között?! Itt született a Liszt Ferenc Kamarazenekar, a Bartók Vonósnyegyes, Perényi Miklós csellóján zengett Kodály szólószonátája. Fischer Annie után szemünk előtt nőtt fel egy rövidnadrágos, ma már világhírű zongoristacsapat: Kocsis Zoltán, Ránki Dezső, Schiff András... És a nagyszerű külföldi vendégművészek fellépései! Szvjatoszlav Richter szinte mindig titokban érkezett. Másnap – a hangverseny estéjén – rendőrkordonon vette körül az akadémiát. A közönség megostromolta a házat. Egy szovjet művészért! – Gyerekeink már ott szorongtak az akadémisták között a karzaton.

És eljött az idő, hogy személyesen is közzünk legyen az intézményhez. Fiunk a hosszú emeleti folyosó végéről – feszülő izmait alig tudva visszatartani a futástól – elénk állhatott: Felvettek! Néhány év múlva a Nagyteher színpadán Petrovics Emiltől vehette át klarinétművészi diplomáját.

November 3-án végre újra ott ülünk az eredeti fényét visszanyert nézőtéren. Többszörös esztétikai élvezet ez az este. A környezet nagyszerűségéhez, igényes komfortjához méltón párosul a Kelemen Kvartett programja. Szívesen elkalandoznék a nagyívű műsor-szerkesztés a bécsi klasszikustól Kurtágig zúgó áradata, a másodpercek gazdagsága felé, hogyan törtek ki Haydn lekerekített bécsi frázisai közül a nyers paraszti világ hangjai, és

Fotók: Zeneakadémia – Fejér Gábor

„Varázsfuvola” a kamarateremben. Rendező: Almási-Tóth András, díszlet: Lisztopárd Krisztina, jelmez: Tóth Bori

ezek az erecskék miként jutnak el bűvópatak-ként és klasszicizálódnak Bartók zenéjében... Aztán Kurtág sűrű csendjei után – mintegy ráadásaként – Schumann édes-lágy dallamai engednek el az éjszakába.

A kvartett zenei teljesítménye elválaszthatatlan attól az összetartozástól, ami személyiségükből sugárzik. Kelemen Barnabás – általam soha nem tapasztalt gesztussal – az egyik mű vezérszólamát átadja feleségének, Kokas Katalinnak. Együtt muzsikál itt férj és feleség, nővér és hűg, tanár és tanítvány. – Ez a budapesti Zeneakadémia nagy titka. – Tehetségük egyenrangúságát és egyben virtuozitásukat hirdeti, hogy szabadon válogathatnak első és második szólam, hegedű és brácsa között – csak a cselló marad végig Kokas Dóra kezében.

Február 27-én eljuthattunk a Varázsfuvolára is. A Kisterem kevés maradandó élményt hagyott bennem a múltból. Rideg hangulata, por, recsegő székek, rossz fűtés, és néha bizony másodrendű koncertek. Szálasi népbírósi perének emléke lebegett a foghíjas széksorok felett. Az élénk táruolt tér – most már Solti György Kamaraterem – elegáns visszafogottságával feledteti a sötét árnyakat. A gondos felújítás visszaállította az eredeti értékeket, bőséges műszaki tartalommal gazdagítva azt, egy új – nemes zenei anyagra épülő – valódi kis operaházat hozott létre.

Ne várják tőlem – nem is lehet célom –, hogy operakritikát írjak, miközben lenyűgöz Marton Éva kettős szereposztásban bemutatkozó énekesgárdája, a nagy felkészültségű egyéniségek pompás felvonulása. Maradjunk tehát csak az akusztikus és vizuális megjelenítés szűk keretei között.

A terem kitűnően vizsgázott az énekhangok vonatkozásában. A szólisták hangszínei egyenként és együttesként egyaránt jól érvényesültek. Varró Dániel szellemes, friss, mai nyelvezete külön élvezetet jelentett, amikor erre is figyelni tudtunk. A nézőtér erkélyén elhelyezett – feltehetőleg az akadémia hallgatóiból álló – kórus gazdagítva a tényleges hangzó élménnyé vált a színpadi szólammal. Nem feledkezhetünk el a teremről induló Három Fiú gyönyörűen csengő szopránjáról sem.

A zenekar a rekonstrukció által feltárt, újrapépített árokban játszott. Hangerejük aránya az énekesekhez jól alkalmazkodott, mindkettő egyaránt érvényesülhetett. Az opera instrumentális fele az árokból valahogy mégis idegennek tűnt. Hangzásuk kissé keménynek hatott, túlságosan fényes karakter jellemezte. A színpaddal való összefüggésérzés érzése fogott el. Nem tudom megítélni, vajon az árok és környezetének technikai adottságai,

vagy kifejezetten művészi okok miatt történt-e így. (Érdeemes elgondolkozni Wagner végtelen küzdelméről az ideális zenekari árokkért.)

Térjünk át az előadás vizuális megjelenítésére. Tökéletesen megértem, hogy a rendező, Almási-Tóth András boldogan elmerült az akadémia eredeti tervezőművészeinek nagyszerű munkáiban, hogy nem kívánt annál szebbet-jobbat díszletként sem, mint amit ők felmutattak. Valóban a zene apoteózisa az, amit látunk, de ezzel a koncepcióval mint rendező egyben lemondott a színpadi díszletek alapfunkciójáról, a drámai tér megalkotásáról. A háttérrel eluruló orgona bármennyire is szépen kivitelezett másolata nagy testvérenek, a történetben kinyitható elemeivel résztvevője lehet a papok és Papagena megjelenítésében. Konkrétságával akadályozza képzeletünk szárnyalását a különböző helyszínek felé, miközben segítséget nem nyújt a sok-sok reálsituáció megteremtéséhez. Hogy is ijedhetne meg egymástól Papagena és Monostatos a nyílt térben, ha eddig mindig látta a másikat – ráadásul eközben szegény Pamina a hálószobájára helyett csak egy sarokban kuporoghat. De ne legyünk igazságtalanok! Az előcsarnok gyönyörű üvegfalának megjelenítése igazán jól szolgál a tűzpróbában. Az időnként leereszkedő, az épület híres freskójára hajazó, érdekes fényhatásokat létrehozó felszerelt textilfal külön kiemelendő, mert nem másolja, hanem önálló képi értelmezést ad egy létező műtárgynak.

Amennyire idegenkedtem az orgonaötletől, annyira megragadott a varázsfuvola megszemélyesítése. Egy szép lány gyö-

nyörűen megszólaló hangszerével, a ház képzőművészeti szellemében fogant jelmezen – ez igazi bravúr, egyszemélyes gesamtkunstwerk.

A Zeneakadémia régi-új hangversenytermébe lépve mehökkentett a térben elhelyezett fényszórók tömege. A hangversenyen szerencsére csak a pódium felett gyulladtak fel a lámpák – szolgálva a művészek és a kották megvilágítását. Remélem, ezentúl is így lesz, és nem kíván itt senki színes fényorgiát. Másutt hasznosulnak majd a felesleges reflektorok. A Solti György Kamaraterem felszereltsége viszont azonnal igazolta a beépített és hibátlanul működő színpadtechnikát. Boldogan várhatjuk a zenés színházak új szentélyének következő bemutatóit.

Götz Béla

Arató
AKUSZTIKAI
SZAKTANÁCSADÁS
*
TERVEZÉS
*
KIVITELEZÉS
www.aratokft.hu
Tel.: +361/439-0334
Mob.: +3620/536-6362
E-mail: info@aratokft.hu

K&M KÖNIQ & MEYER
1840-1918

MADE IN GERMANY
5 Year Warranty
10 Jahre Garantie
Ersatzteile Spare parts

ELIMEX
1131 Budapest, Pörtye E. u. 1/b. Tel: 236-8276, Fax: 451-4296
www.elimex.hu | info@elimex.hu